

प्रजावान् प्राजापत्यः। १ यजमानः, २ यजमानपत्नी, ३ होत्राशिषः। त्रिष्टुप्।

अपश्यं त्वा मनसा चेकितानं तपसो जातं तपसो विभूतम्।

इह प्रजामिह रयिं रराणः प्र जायस्व प्रजया पुत्रकाम ॥ १०.१८३.०१

हे पते। त्वा- त्वाम्। मनसा- चित्तेन। चेकितानम्- जानन्तम्। तपसः। जातम्- उत्पन्नम्। तपसः। विभूतिम्- व्याप्तम्। अपश्यम्। इह- अत्र। प्रजाम्- सन्ततिम्। इह- अत्र। रयिम्- दानयोग्यधनम्। रराणः- रमयन्। पुत्रकाम। प्रजया- सत्सन्तानेन। प्र जायस्व- उत्पन्नो भव ॥१॥

अपश्यं त्वा मनसा दीध्यानां स्वायां तनू ऋत्व्ये नाधमानाम्।

उप मामुच्चा युवतिर्बभूयाः प्र जायस्व प्रजया पुत्रकामे ॥ १०.१८३.०२

हे जाये। त्वा- त्वाम्। मनसा- चित्तेन। दीध्यानाम्- दीप्यमानाम्। स्वायां तनू- स्वकीयशरीरे। ऋत्व्ये- उचितकाले ऋतुकाले। नाधमानाम्- याचमानाम्। अपश्यम्। मामुप- मत्समीपमागत्य। उच्चा- उच्चैः। युवतिः- तरुणी अतीव सुन्दरीति भावः। बभूयाः- भूयाः। पुत्रकामे- सुतकामे। प्रजया- सत्सन्तानेन। प्र जायस्व ॥२॥

अहं गर्भमदधामोषधीष्वहं विश्वेषु भुवनेष्वन्तः।

अहं प्रजा अजनयं पृथिव्यामहं जनिभ्यो अपरीषु पुत्रान् ॥ १०.१८३.०३

अहम्। ओषधीषु- सोमादिषु। गर्भ- रसाख्यं गर्भम्। अदधाम्- धृतवान्। अहम्। विश्वेषु भुवनेषु- सर्वलोकेषु। अन्तः- मध्ये गर्भं धारयामि। अहम्। पृथिव्याम्- भूम्याम्। प्रजाः- सत्सन्ततीः। अजनयम्। अहम्। जनिभ्यः- पत्नीभ्यः। अपरीषु- अन्यासु च। नियुक्तासु चेति भावः। मा वि यौष्ठमिति श्रुतेरनियुक्तास्वपरासु पुत्रोत्पादनमधर्मः। पुत्रान्- सुतानजनयम् ॥३॥